

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

GO! Technisch Atheneum
Vesaliusinstituut
42622

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
42622 GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Goed
Het onderwijsproces	Goed
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Goed

De Commissie Hoger Onderwijs heeft bij haar beoordeling niet in overweging genomen of de opleidingen HBO5-Verpleegkunde conform de Europese Richtlijn betreffende de erkenning van beroepskwalificaties zijn ingericht. Deze problematiek zal worden onderzocht in een afzonderlijk, gezamenlijk rapport.

2. Bevindingen

Algemeen

Het Vesaliusinstituut is de grootste aanbieder van HBO5-verpleegkunde in Vlaanderen met diverse vestigingsplaatsen.

Er is samenwerking met HoGent die zich voornamelijk situeert op gebied van kwaliteitszorg. Voor de kwaliteitsbewaking, maar ook voor het bewaken van het HBO5-niveau, is het goed deze samenwerking verder te zetten.

De onderwijsinhoud

De opleiding omvat 5 modules (initiatie, basiszorg, oriëntatie algemene gezondheidszorg, oriëntatie ouderenzorg en geestelijke gezondheidszorg, toegepaste verpleegkunde) die elk 2 maal per jaar worden opgestart. Elke module is opgebouwd uit een aantal studieroutes die een specifiek aspect van het werkveld behandelen.

Sinds 2009 is het COL, competentie ontwikkelend leren, geïmplementeerd. De opleiding is opgebouwd rond 10 kerncompetenties. Voor elke kerncompetentie werden per module sub-competenties vastgelegd en deze werden geordend in een competentiematrix. Per module werd ook de context en het niveau van functioneren vastgelegd. De studenten beschikken

per studieroute over een studieroutewijzer. De overgang naar het competentiegericht leren is goed aangepakt en is nu duidelijk weer gegeven, o.m. op basis van de studieroutewijzer, waarop tevens de evaluatiecriteria vermeld staan. Dit is een belangrijk gegeven voor de studenten. De wijze waarop het curriculum werd ontwikkeld ligt volledig in de lijn van wat competentiegericht onderwijs veronderstelt.

De opleiding werkt nauw samen met zorgnetwerken en alumni. De uitkomst van een eerste alumnibeving was op het moment van de eindredactie van het ZER nog niet gekend.

De opleiding omvat ongeveer de helft stage. Bij de actiepunten werd het zoeken van alternatieven voor stages op de afdelingen materniteit en pediatrie reeds vermeld.

De sterkte-zwakke analyse aan het einde van het hoofdstuk is duidelijk maar kan aangevuld worden met een concrete planning.

Het onderwijsproces

Er is een variatie aan activerende werkvormen die zijn afgestemd op het verwerven van competenties. De keuzes van de werkvormen worden goed beargumenteerd. Geheel conform het sociaal-constructivistisch onderwijsconcept wordt gekozen voor 'krachtige leeromgevingen'. De lessen gaan vooral uit van casussen; het aanleren en inoefenen van praktische vaardigheden gebeurt in een praktijklokaal; communicatieve vaardigheden worden geoefend via rollenspelen. In de oefeningen geïntegreerde zorg (GOA) wordt eveneens vertrokken van reële casussen en probleemstellingen; de cursist leert daarbij de zorg plannen en uitvoeren. Via die GOA-uren worden gesignaleerde knelpunten bij de student verder aangepakt en worden de "nadelen" van de overgang naar studieroutes opgenomen.

De stages en stageopdrachten nemen een belangrijke plaats in; voorbereiding, begeleiding (door stagebegeleiders en mentoren) en reflectie (tijdens GOA) zijn dan ook cruciaal. Er is dienaangaande voldoende onderling overleg. Voor laatstejaars wordt geleidelijk een doorgedreven vorm van stage ingevoerd, de leerwerkplaats; dit is een prima voorbereiding op de beroepssituatie als zodanig. Concrete gegevens (hoeveel studenten van het totaal en met welk succes?) ontbreken, evenals nadere informatie over de timing van de verdere uitrol.

In de OPA-uren wordt van de studenten ook externe bijscholing (met verslaggeving) verwacht. De vraag is of de overige OPA-activiteiten daardoor niet in het gedrang komen. Er is ook geen reflectie over het aantal OPA-uren (voldoende? Onderschat?). Wellicht beschikt de opleiding over deze informatie gezien ze regelmatig studietijdmetingen heeft doorgevoerd. Er zijn begrijpelijke redenen waarom de resultaten moeilijk vergelijkbaar en/of bruikbaar zijn, maar het verdient sterke aanbeveling daar volop op in te zetten (de opleiding is zich dit bewust, p. 41) en tot meer valide resultaten te komen. Het is niet duidelijk wat met de resultaten van deze metingen gebeurt of is gebeurd (p. 33).

De school heeft de buitenlandse stages on hold moeten zetten: dit punt moet door de overheid bij Europa worden aangekaart.

De opleiding is goed geïnformeerd over instroomgegevens en over de herkomst van de studenten. Zoals blijkt uit de aangeleverde gegevens is de instroom divers (o.a. VDAB en P600). Bij de analyse van het studierendement heeft de opleiding voldoende gespecificeerde gegevens om studiestakers apart te kunnen houden. De monitoring is dermate verfijnd dat de slaagpercentages kunnen worden gekoppeld aan de vooropleiding van de studenten. Er

worden resultaten weergegeven over belemmerende factoren voor de studievoortgang van de student, maar eventuele acties die daaruit voortgevloeid zijn blijven onvermeld. Nochtans lijken vermoeidheid (35 %) en te weinig tijd (32 %) factoren die met de opleiding en de studiedruk te maken kunnen hebben. Studiemarkers zijn er vooral in de eerste module. Het studierendement is zeer behoorlijk.

Het diplomarendement in de opleiding is hoog. Wat onduidelijk (p. 39) is de vaststelling dat het normtraject 5 semesters bedraagt: moet dit niet 6 zijn? Hoewel de studenten vermoeidheid en te weinig tijd als belemmerende factoren aanhalen (zie hoger), wordt de normtijd voor wie de eindstreep haalt nagenoeg niet overschreden.

De studiebegeleiding is degelijk opgezet. Iedereen die bij de opleiding betrokken is, vervult een rol in de studiebegeleiding die kan worden opgenomen, hetzij op vraag van de cursist hetzij naar aanleiding van advies na detectie van een mogelijk probleem.

Het toetsbeleid is goed uitgewerkt en wordt in het ZER uitvoerig beschreven. Het is evenwel niet duidelijk of er een toetscommissie bestaat, dan wel of er een andere vorm van organisatie daarvoor bestaat. De vermelding “alle actoren werken hieraan mee” (p. 34) is uiteraard positief, maar kan een risico van vrijblijvendheid inhouden.

Het is positief dat er in het samenwerkingsverband met HoGent één gezamenlijk en juridisch sluitend OER is opgemaakt. In het ZER wordt beschreven hoe bij de ontwikkeling van het studiemateriaal eveneens rekening wordt gehouden met de evaluatiecriteria. De evaluatie/toetsing wordt gezien als de start van het gehele onderwijsleerproces en kan als voorbeeld gelden inzake competentiegericht leren. De opleiding hanteert diverse vormen van competentiegericht evalueren. Aan het einde van iedere module wordt tevens een praktische proef afgenomen. Vermeldenswaard is dat men de kwaliteitscriteria validiteit, betrouwbaarheid, efficiëntie, objectiviteit en transparantie geoperationaliseerd heeft naar de opleiding toe, zodat deze tevens als richtlijn bij het concipiëren van de toetsing gebruikt worden. De evaluatie wordt uitgewerkt in teamverband.

Men heeft tevens initiatief genomen om de studeerbaarheid van het programma na te gaan.

De uitkomst van het onderwijs

De tewerkstelling van de alumni is heel hoog en vergelijkbaar met de rest van Vlaanderen. De vraag naar verpleegkundigen in de residentiële ouderenzorg en de thuiszorg, domeinen waarvoor de HBO5-verpleegkundige wordt opgeleid, zal nog toenemen. De meeste cursisten hebben nog voor hun afstuderen een arbeidscontract.

Over de doorstroom naar vervolgopleiding (professionele bacheloropleiding, maar vooral andere) is er weinig informatie voorhanden. Koppeling van systemen, bereidheid tot beantwoorden van de vraag naar gegevens zijn daar de oorzaak van.

De sterkte-zwakteanalyse geeft ook enkele relevante verbeteracties aan, maar wat ontbreekt is enige reflectie over de wijze waarop de opleiding zal inspelen op de sterk toenemende vraag naar HBO5-verpleegkundigen in de (nabije) toekomst.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het personeelsbeleid is goed uitgewerkt en houdt rekening met behoefteprofielen. De vooropleiding en de kwantiteit van het personeel is goed. De verdeling volgens leeftijd

vertoont een logische curve en laat een redelijke vernieuwing toe in de toekomst. De begeleiding van nieuwe leden van de staf is OK; er is ook een systeem van docentenevaluatie uitgewerkt. Er wordt aandacht besteed aan de nascholing van het korps, maar door de weergave van de informatie is het moeilijk te bepalen over hoeveel nascholingen per lid van de staf het precies gaat. Er is veel aandacht voor disseminatie van de resultaten van de bijscholingen.

De opleiding wordt voor het grootste deel gedragen door verpleegkundigen. Door de groei slaagt de school er niet in alle vacatures in te vullen. Hoe denkt de opleiding dit probleem op te lossen?

25 % van de te onderwijzen leerstof in de opdracht van een leraar wordt jaarlijks gewijzigd. Dit draagt bij tot de actualisering van de vakinhoudelijke kennis, maar – wat niet wordt vermeld – ook tot de werkdruk van het korps. De vraag is of die gemeten wordt.

De infrastructuur is momenteel voldoende. Alleen voor ICT-behoeften lijkt met een begroting en een behoefteanalyse te worden gewerkt.

Het is niet duidelijk of lesgevers en studenten toegang hebben tot de elektronische bibliotheek van HoGent. Het is aan te bevelen dat de onderhandelingen met HoWest snel opschieten en met succes worden afgerond. Interessant is het feit dat zowel cursisten als onderwijzend personeel over een portfolio beschikken in de ELO.

De interne kwaliteitszorg is heel degelijk uitgewerkt in het kader van het samenwerkingsverband HoGent. Binnen het kader van de samenwerking met de HoGent werd een werkgroep Kwaliteitszorg opgericht. Dit heeft reeds tot een hertekening van het kwaliteitsbeleid binnen Vesalius geleid. De procedures en het instrumentarium voor kwaliteitszorg dienen nog verder uitgewerkt en geconcretiseerd te worden. Ook voor het opvolgen van de aanbevelingen van de Commissie Hoger Onderwijs is een duidelijk pad uitgetekend.

Een verbeteractie geformuleerd als ‘blijven inzetten ...’ is redelijk vaag.

3. Aanbevelingen

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut de aanpak en de verdere uitrol van de ‘leerwerkplaats’ concreter in kaart brengt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut reflecteert over de aanpak van de OPA-uren (aantal, invulling) en er de nodige acties aan verbindt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut verder inzet op een transparant systeem van studietijdmeting en de opvolging ervan in het beleid zichtbaar maakt.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut de problematiek van de doorstroom van afgestudeerden naar vervolgoopleidingen beter in kaart brengt en het beleid op afstemt op de conclusies.

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut reflecteert over de verhouding tussen het aantal studenten en de vraag naar HBO5-verpleegkundigen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut een personeelsbeleid ontwikkelt waarin geanticipeerd wordt op de huidige en toekomstige vraag naar lesgevers.

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut de werkdruk van het personeel in kaart brengt en er de nodige beleidsconclusies aan vastknoopt.

Het verdient aanbeveling dat het GO! Technisch Atheneum Vesaliusinstituut de onderhandelingen met de Hogeschool West-Vlaanderen over de toegang van de HBO5-studenten tot de elektronische bibliotheek snel laat opschieten en met succes afrondt.

Slot

Het ZER is door een team samengesteld en is op diverse niveaus nagelezen. Ook de experts van HoGent hebben hun bijdrage geleverd. Het is niet duidelijk of de studenten in het proces betrokken zijn geweest.

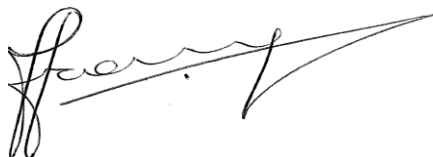
De sterkte-zwakteanalyses aan het einde van elk hoofdstuk bevatten ook duidelijke verbeteracties.

Het afrondende hoofdstuk van dit ZER geeft een goed beeld van de positie van de opleiding en van de weg die deze wil gaan in de (nabije) toekomst. De samenwerking met HoGent is daarbij centraal. De opleiding wil niet alleen werk maken van de aandachts- en verbeterpunten maar eveneens het COL verder uitbouwen bv. via competentieprofielen.

Het ontwerp van Toetsingsrapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. De instelling heeft geen opmerkingen en/of bezwaren geformuleerd op het ontwerp van toetsingsrapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs